

ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ НИШ
ПМФ - ИНСТИТУТ ЗА ФИЗИКУ НОВИ САД

Задаци за општинско такмичење ученика
основних школа, школске 1998 / 99. године

VII разред

1. Тело се креће једнако убрзано. У току прва два суседна временска интервала од по $t = 4s$ прелази путеве $s_1 = 24 m$ и $s_2 = 64 m$. Одредити почетну брзину и убрзање тела. (20 поена)

2. Са неке висине слободно падају капи воде у једнаким временским размацама, тако да када прва кап удара у земљу, пета полази. Ако је растојање између друге и треће капи $2,5m$, у тренутку када прва кап удара у земљу, одредити висину са које капи падају. (20 поена)

3. На хоризонталној површини лежи тело масе $m = 5kg$. Колики пут ће тело прећи за $2s$, ако на њега делује сила $F = 50 N$? Коефицијент трења између тела и подлоге је $k = 0,2$. (20 поена)

4. Тело масе $2kg$ обешено о динамометар, креће се заједно са њим по вертикалној правој:
  - а) наниже, убрзањем $5 m / s^2$,
  - б) навише, убрзањем $7 m / s^2$,
  - в) наниже, убрзањем Земљине теже ($9,81 m / s^2$).Колика је сила теже која делује на тело у овим случајевима? Шта показује динамометар у овим случајевима? (М.ф. бр. 57. 95/96) (20 поена)

5. На крајевима ужета пребаченог преко покретног котура, обешена су два тела са масама $m_1 = 200 g$ и $m_2 = 300 g$. Маса котура и ужета се могу занемарити. Одредити убрзање система, силу затезања ужета и силу којом систем делује на осовину котура. (20 поена)

Напомена: За убрзање Земљине теже можете узети $g = 10 m / s^2$, сем у четвртм задатку

Задатке припремио: др Мирослав Николић
Рецензент: Бранко Јовановић
Председник комисије: др Надежда Новаковић

Свим такмичарима желимо успешан рад !

ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ НИШ
ПМФ - ИНСТИТУТ ЗА ФИЗИКУ НОВИ САД

Решење задатака за општинско такмичење
ученика основних школа, школске 1998 / 99. године

VII разред

1. Пређени пут на крају првог интервала од 4 секунде је $s_1 = v_0 t + \frac{1}{2} a t^2$ (2п) а брзина на крајупосматраног интервала времена је $v = v_0 + at$ (2п). Ова брзина је почетна брзина за кретање у другом интервалу времена, па је зато $s_2 = (v_0 + at)t + \frac{1}{2} a t^2$ (4п).

Кад се овај израз мало среди, добија се $s_2 = v_0 t + at^2 + \frac{1}{2} a t^2$ (2п). Лако се види да први и последњи члан десне стране, представљају s_1 па се s_2 може написати као $s_2 = s_1 + at^2$ (2п). Из ове једначине лако може да се одреди убрзање. Наиме, $s_2 - s_1 = at^2 \Rightarrow a = (s_2 - s_1) / t^2$ (2п). Заменом бројних вредности, добија се $a = 2,5 m / s^2$ (2п). Сада можемо из једначине за s_1 да нађемо v_0 . Заменом a добијамо $s_1 = v_0 t + \frac{t^2 (s_2 - s_1)}{s t^2}$ (2п) што је даље $s_1 = v_0 t + \frac{s_2 - s_1}{2}$ а одавде се лако налази $v_0 = \frac{3s_1 - s_2}{2t}$. Заменом бројних вредности добија се $v_0 = 1 m / s$ (2п)

2. Време падања прве капи до удара у земљу износи четири временска интервала (један временски интервал је време између одвајања појединих капи) па је $t_1 = 4t$ (4п). До тог тренутка друга кап је путовала $t_2 = 3t$ (1п) а трећа $t_3 = 2t$ (1п). За то време друга кап је прешла пут $s_2 = g(3t)^2 / 2 = 9gt^2 / 2$ (2п) а трећа пут $s_3 = g(2t)^2 / 2 = 4gt^2 / 2$ (2п). Растојање друге и треће капи је $d_{23} = s_2 - s_3 = 5gt^2 / 2$ (3п). Условом задатка је дато $d_{23} = 2,5m$ па на основу тога из претходне једначине можемо да одредимо $gt^2 / 2 = 0,5m$ (3п). Висина са које падају капи је пут који пређе прва кап, а то износи $h = g(4t)^2 / 2 = 16gt^2 / 2$ (3п). Ако овде заменимо $gt^2 / 2 = 0,5m$ лако налазимо $h = 8m$ (1п).

3. Пређени пут рачунамо према релацији $s = at^2 / 2$ (3п) а убрзање рачунамо из другог Њутновог закона $ma = F - F_r$ (5п). Силу трења одређујемо на следећи начин $F_r = kmg$ (3п). Заменом силе трења лако одређујемо $a = (F - F_r) / m$ (5п). Ако заменимо бројне вредности, добијамо $a = 8m / s^2$ (2п) и затим $s = 16m$ (2п).

4. Сила Земљине теже је у свим случајевима иста и износи: $F = mg = 19,62 \text{ N}$ **(6п)**.

Динамометар показује тежине тела како следи:

а) $Q = m(g - a_1) = 9,62 \text{ N}$ **(4п)**

б) $Q = m(g + a_2) = 33,62 \text{ N}$ **(4п)**

в) $Q = m(g - g) = 0$ **(6п)** Тело нема тежину кад слободно пада.

5. На основу другог Њутновог закона поставимо једначине за оба тела: $m_1 a = F_z - m_1 g$ **(4п)** и $m_2 a = m_2 g - F_z$ **(4п)**. Сабирањем ових једначина добија се:

$$(m_1 + m_2)a = (m_2 - m_1)g \Rightarrow a = g \frac{m_2 - m_1}{m_2 + m_1} \text{ (3п)}. \text{ Заменом бројних вредности налазимо:}$$

$$a = g / 5 = 2 \text{ m / s}^2 \text{ (1п)}. \text{ Сада може из прве једначине да се одреди сила затезања:}$$

$$F_z = m_1 a + m_1 g \text{ (3п)} \Rightarrow F_z = m_1 (a + g) = 0,2 \text{ kg} \cdot 12 \text{ m / s}^2 = 2,4 \text{ N} \text{ (1п)}. \text{ Сила којом систем}$$

делује на осовину катура једнака је двоструком износу силе затезања, па је $F_o = 2F_z$

$$\text{(3п), } F_o = 4,8 \text{ N} \text{ (1п)}.$$

Члановима комисије желимо успешан рад и пријатан дан.